

Katechumenalna dynamika paschalna inspiracją dla odnowy katechezy parafialnej w Polsce

The catechumenal dynamics of Easter as an inspiration for the renewal of parish catechesis in Poland

Summary

There is a need for a new perspective in catechesis on the situation of contemporary man, who is often baptized, participates in the sacraments, but is not initiated into the faith. The path of catechumenate is presented as a source of inspiration. The article focuses on one of the essential facts on the path of faith, which is the Paschal Mystery of Christ and the Paschal dynamics flowing from it as the proper dynamics of Christian life. Through the analysis of the Rites of Christian Initiation of Adults, it is shown how catechumens are initiated into the Paschal aspect of faith – both into the experience of participation in the Victory of Christ and into the Paschal dynamics of life. Through the path of catechumenate, man comes to know and experience the saving power of the Savior. It is emphasized that the culmination, although not the last point of this formation is the reception of the sacraments, i.e. full participation in the Paschal Mystery of Christ, and the consequence is a new dynamic of life – the Paschal dynamics. The analysis shows that the path of the catechumenate is an inspiration for Christian formation in the parish community, where faith is revived and an introduction to a living relationship with Christ takes place.

Key words: parish catechesis, paschal dynamics, paschal mystery, catechumenate, christian formation, sacraments of christian initiation, initiation

Misterium Paschalne Chrystusa jest fundamentem wiary chrześcijańskiej: „A jeśli Chrystus nie zmartwychwstał, daremne jest nasze nauczanie, próżna jest także wasza wiara” (1 Kor 15,14). Przez uczestnictwo w sakramentach świętych człowiek jest włączany w to misterium, gdyż już tu i teraz ma udział w Jego zwycięstwie nad śmiercią i grzechem. Ta Dobra Nowina wydaje się odpowiedź na egzystencjalny kryzys człowieka współczesnego charakteryzujący się powierzchownością życia, pustką i zagubieniem sensu¹. Wobec współczesnych problemów człowieka niewystarczające okazują się dotychczasowe metody i programy formacyjne. Dlatego w Kościele mówi się o potrzebie nowej ewangelizacji czy reewangelizacji. Chodzi w nich przede wszystkim o nowe inspiracje i metody docierania do człowieka już ochrzczonego, a jednak niewtajemniczonego w wiarę lub wtajemniczonego w sposób niewystarczający. Celem nowej ewangelizacji jest zatem takie głoszenie Ewangelii, skutkiem którego jest ożywienie i odnowienie wiary rozumiane jako świadome wejście w relację z Chrystusem, co pociąga za sobą nawrócenie i przemianę życia². Inspiracji w tym zakresie dostarcza

¹ Por. A. Jastrzębski, *Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego jako egzystencjalny przełom w życiu człowieka*, „Roczniki Teologiczne”, 5(2015), s. 72-74.

² Por. D. Kurzydło, *Miejsce Katechezy dorosłych w nowej ewangelizacji*, „Studia Katechetyczne”, 10(2014), s. 133-136.

odnowiony *Obrzędy Chrześcijańskiego Wtajemniczenia Dorosłych*³. Księga ta przez fakt, że wprowadza w istotę wiary z powodzeniem może posłużyć jako sposób odnowienia wiary – wtajemniczania już wtajemniczonych, którym zabrakło katechezy i wyjaśnienia znaczenia, w czym biorą udział jako wierzący, ochrzczeni, przystępujący do sakramentów świętych.

W niniejszym artykule przedmiotem analiz będzie katechumenat i Misterium Paschalne Chrystusa, które jest kluczowym faktem dla wejścia na drogę wiary i kroczenia nią. To dzięki przyjęciu sakramentów inicjacji chrześcijańskiej: chrztu, bierzmowania i Eucharystii człowiek włączany jest w zbawcze dzieło Chrystusa oraz nabiera nowego dynamizmu życia, dynamizmu paschalnego. Następnie na podstawie obrzędów wtajemniczenia zostanie ukazane, jak w paschalny aspekt wiary są wtajemniczani katechumeni. Na końcu, w oparciu o przedstawioną analizę, zostanie ukazane, jak w obrzędach wtajemniczenia dorosłych ukazana została dynamika paschalna jako droga i sposób życia chrześcijańskiego. Powyższe przedstawienie skupione na jednym z wielu aspektów wiary, w które wprowadzają *Obrzędy Chrześcijańskiego Wtajemniczenia Dorosłych*, może dostarczyć nowej metodologii przekazu wiary i stać się inspiracją do wykorzystania w katechezie parafialnej, której celem jest odnowienie życia wiarą, wprowadzanie w coraz bardziej świadome życie z Chrystusem i kształtowanie życia w oparciu o Jego nauczanie.

1. Dynamika paschalna w sakramentach wtajemniczenia chrześcijańskiego

Wieczerza paschalna, którą apostołowie spożywali z Jezusem była antycypacją Jego śmierci i zmartwychwstania. W wydarzeniu krzyża Jezus ukazał, czym jest „wydanie ciała” i „przelanie krwi”, które zapowiadał (Łk 22,19). Ale dopiero w spotkaniu ze Zmartwychwstałym, w geście łamania chleba, świadkowie tych wydarzeń zobaczyli i zrozumieli znaczenie Jezusowych słów i gestów z wieczernika⁴. Duch, którego otrzymali w dniu Pięćdziesiątnicy sprawił, że stali się ludźmi paschalnymi, czyli rozumiejącymi rzeczywistość z perspektywy Chrystusa i Jego Zmartwychwstania.

Pierwszą Dobrą Nowiną, którą głosili apostołowie napełnieni Duchem Świętym był fakt Zmartwychwstania (Dz 2,23-36) i wypływający z niego dar usprawiedliwienia – nowego życia w Chrystusie. Zrozumieli oni, że konsekwencją paschy Chrystusa jest odkupienie rodzaju ludzkiego, czyli udziału ludzkości w dobrach wiecznych, które On wysłużył. Misterium Paschalne Chrystusa: śmierć, zmartwychwstanie i wniebowstąpienie stanowi istotę wiary. Syn Boży, który nas umiłował i wydał samego siebie za nas (por. Ga 2,20), umarł i zmartwychwstał, jest tym, z którego płynie moc nowego życia, czyli odkupienia i uświęcenia. W tej perspektywie i mocy Ducha absurd krzyża stał się drogą do pełni życia, krzyż stał się dynamizmem⁵. Życie wierzących w Chrystusa jest życiem odkupionych, usprawiedliwionych mających zadatek przyszłej chwały z Chrystusem.

Chrystus pozostał obecny we wspólnocie Kościoła, paschalnej wspólnocie wierzących, zwłaszcza w sprawowanej liturgii, w sakramentach. „Kościół oświecony przez Ducha Świętego rozumiał, że to co można było zobaczyć oczami

³ Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *„Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych”*. Dostosowane do zwyczajów diecezji polskich [dalej: OICA – w dalszej części artykułu będzie stosowany ten skrót, ponieważ łaciński tytuł tego dokumentu brzmi: *Ordo Initiationis Christianae Adultorum*], Katowice 2020.

⁴ Por. Franciszek, *Desiderio desideravi*, 1-10.

⁵ Por. W. Świerżawski, *Dynamiczna pamiątka Pana*, Kraków 2022, s. 97-98.

i dotknąć rękami, Jego słowa i gesty, konkretność słowa wcielonego wszystko co Go dotyczyło przeszło do celebracji chrześcijańskiej”⁶. To właśnie w tej rzeczywistości liturgii sakramentów misterium sprawowanego na Jego pamiątkę, On sam czyni nas uczestnikami Jego paschy. Człowiek, jednocząc się z Nim w sakramentach, razem z Nim umiera i zmartwychwstaje do nowego życia, otrzymując zadatek życia wiecznego. Uczestnictwo w misterium Chrystusa to nie tylko przekonanie o obecności Pana, ale także wejście w dynamikę Jego misterium paschalnego, którego wyrazem jest życie na sposób Jezusa⁷. W Eucharystii i we wszystkich sakramentach mamy zapewnioną możliwość spotkania Pana i zbawcza moc Jego Paschy może do nas dotrzeć⁸.

Inicjacja (z łac. *initiatio, initium* – początek) – tak jak była rozumiana w różnych społecznościach i innych religiach na przestrzeni wieków – jest wprowadzeniem do pełnego udziału w danej społeczności nowego lub dorastającego członka wspólnoty. Dokonuje się ona przez sprawowanie odpowiedniego rytuału – obrzędu. W chrześcijaństwie związane jest to z celebracją sakramentów: chrztu, bierzmowania i Eucharystii, w których sam Chrystus obecny w liturgii Kościoła udziela owoców Jego Paschy, czyli daje udział w życiu Bożym. Otwiera możliwość nieustannego dostępu do tych dóbr wiecznych⁹. Sakramenty wtajemniczenia, są inicjacją w życie w jedności z Chrystusem we wspólnocie Kościoła. Są darem uczestnictwa w Bożej rzeczywistości.

Uczestnictwo w Misterium Paschalnym Chrystusa, które jest istotą życia chrześcijańskiego, jest udzielane stopniowo w miarę przyjmowania sakramentów inicjacji, chrztu, bierzmowania, Eucharystii. Chociaż wszystkie trzy sakramenty wprowadzają w pełny udział w Misterium Chrystusa, w każdym z nich Chrystus udziela innych dóbr i jednoczy ze sobą coraz ściślej. Pamiętać jednak trzeba, że istnieje między nimi ścisła zależność, a przygotowanie do ich przyjęcia stanowi jedną drogę wtajemniczenia w jedno misterium wiary¹⁰.

Pierwszym sakramentalnym spotkaniem z Chrystusem Paschalnym jest chrzest. W tym sakramencie Chrystus obdarza łaską wiary i nowego życia. W pierwszej kolejności chrzest jest przejściem z niewiary do łaski wiary. Wiara otwiera człowieka na poznanie prawdy o odkupieniu i usprawiedliwieniu. Wiara, jako konsekwencja spotkania z żywym Chrystusem obecnym w Kościele w swoich misteriach i głoszonym Słowem Bożym, otwiera człowieka na przyjęcie daru Jego obecności, a więc nowego – odkupionego – życia w Chrystusie. Do momentu przyjęcia chrztu człowiek pozostaje pod panowaniem grzechu pierworodnego, co stanowi przeszkodę, aby wejść w relację z Bogiem. Przez obmycie odradzające staje się „miejszem gotowym” na zamieszkanie przez Niego, świątynią Boga. Zamieszkanie wnętrza człowieka przez Zmartwychwstałego Pana jest jednoznaczne z uczestnictwem w nowej boskiej rzeczywistości: „Przez chrzest zanurzający nas w śmierć zostaliśmy razem z Nim pogrzebani po to, abyśmy wkroczyli w nowe życie – jak Chrystus powstał z martwych dzięki chwale Ojca” (Rz 6,4). W tym kontekście można mówić o *passze* tożsamości, w której człowiek zamieszkany, a przez to upodobniony do Chrystusa,

⁶ Franciszek, *Desiderio...*, dz. cyt., 9.

⁷ Por. J. Janicki, *Misterium paschalne Chrystusa centralnym wydarzeniem życia Kościoła*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny”, 49/4(2022), s. 236-237.

⁸ Por. Franciszek, *Desiderio...*, dz. cyt., 11.

⁹ J. Janicki, *Wtajemniczenie chrześcijańskie*, w: *Słownik teologiczny*, Katowice 1998, s. 654-655.

¹⁰ Por. A. Sielepin, *Paschalny tryptyk chrześcijańskiej inicjacji*, „Analecta Cracoviensia”, 33(2001), s. 557-574.

wchodzi w nowe życie. Chrzest jest nazywany przejściem ze śmierci do nowego życia, nowym życiem w Chrystusie, powtórным narodzeniem, przyłgnięciem do Chrystusa, nowym stworzeniem. W tych określeniach wyrażona zostaje prawda o nowym życiu w porządku łaski wiary, czyli w porządku nadprzyrodzonym¹¹.

To przejście w nową rzeczywistość wyrażone jest w symbolice sakramentu chrztu. Obecnie chrzest udzielany jest przez trzykrotne polanie wodą i wypowiedzenie formuły trynitarnej. Woda w warstwie symbolicznej jest związana z życiem oraz oczyszczeniem. Dawniej sakrament ten sprawowano przez trzykrotne zanurzenie w wodzie. Symbolizowało ono wstąpienie do grobu – śmierć, a wynurzenie z wody było obrazem narodzin do nowego życia w Chrystusie¹².

Dwa przejścia, które stają się udziałem człowieka w chrzcie: pascha wiary i pascha tożsamości są konsekwencją spotkania Zmartwychwstałego Pana na drodze życia i przyjęcia daru Jego przemieniającej i uświęcającej obecności, czyli udziału w Misterium Paschalnym Chrystusa¹³.

Nowe życie oraz wiara, które człowiek otrzymuje w chrzcie nie są rzeczywistościami statycznymi i ostatecznymi. Z natury są dynamizmami, które prowadzą do rozwoju i domagają się dopełnienia. Aby rozwijać te dary, człowiek potrzebuje Ducha Chrystusa. Jego życie już jest w ochrzczonego, choć nieustannie potrzebuje Jego Ducha, aby to nowe życie rozwijał zgodnie z zamysłem Pana i doprowadził do pełni, której zadatek już posiada: „Teraz widzimy jakby w zwierciadle, niejasno; wtedy zaś [zobaczmy] twarzą w twarz: Teraz poznaję po części, wtedy zaś poznam tak, jak i zostałem poznany” (1 Kor 13,12). Aby to dzieło mogło dojść do tego celu, Chrystus udziela Ducha Świętego – jest to drugi krok ku pełni wtajemniczenia – sakrament bierzmowania. Zatem ochrzczeni napełnieni wiarą – poznaniem spraw nadprzyrodzonych, przyobleczeni w Chrystusa neofici zaczynają żyć nowym życiem w Duchu Chrystusa. Niezatarte znamię, które człowiek otrzymuje w czasie tego sakramentu jest znakiem przynależności do nowego stanu odkupionych. Duch, który jest udzielany jest tym samym Duchem, który był obecny w drodze paschalnej Jezusa, był obecny w Jego przejściu przez śmierć do życia, teraz prowadzi chrześcijan do pełnego upodobnienia do Pana i pełni uczestnictwa w Jego Misterium. Jest zatem gwarantem paschalnego dynamizmu: męznego wyznawania wiary, życia Ewangelią, świadczenia, głębszego przyłgnięcia do Jezusa w wymiarze zwyciężania nad grzechem i zachowania życia wiecznego. „Jeżeli mieszka w was Duch tego, który Jezusa wskrzesił z martwych to ten, co wskrzesił Chrystusa z martwych przywróci do życia wasze śmiertelne ciała, mocą mieszkającego w was swego Ducha.” (Rz 8,11)¹⁴. Duch Święty wydoskonala w człowieku podobieństwo do Chrystusa uzdalniając do wierniejszego naśladowania Go tak, aby Jego sposób życia stawał się coraz bardziej stylem życia chrześcijan. Duch Święty włącza w działanie uwielbionego Pana i w Jego misję, prowadzi i uzdalnia do jej pełnienia. Można więc powiedzieć, że Duch Święty, którego ochrzczeni otrzymują w sakramencie bierzmowania pełni podwójną rolę: wydoskonala łaski chrztu, jak to wyżej zostało ukazane, prowadząc tym samym do pełnego poznania i udziału w misterium Chrystusa oraz doprowadza do poznania pełni prawdy i zjednoczenia z Chrystusem Zbawicielem w sakramencie ołtarza¹⁵.

¹¹ Por. tamże, 558-560.

¹² Por. J. Janicki, *Wtajemniczenie...*, dz.cyt., s. 654-655.

¹³ Por. A. Sielepin, *Paschalny tryptyk...*, dz.cyt., s. 561-565.

¹⁴ Por. J. Kudasiewicz, S. Czerwik, E. Szafranowski (red), *Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego*, Warszawa 1981, s. 117-125.

¹⁵ Por. A. Sielepin, *Paschalny tryptyk...*, dz. cyt., s. 561-562.

Pełne spotkanie z Chrystusem dokonuje się w Eucharystii. Jest ona zwieńczeniem wtajemniczenia chrześcijańskiego, syntezą odkupienia i uświęcenia, które urzeczywistniają się w sakramentach chrztu i bierzmowania. Misterium Paschy i Pięćdziesiątnicy stanowią jedno misterium i pełnię misterium Chrystusa, które uobecniane jest w Eucharystii¹⁶. W tym sakramencie zawiera się całe duchowe dobro Kościoła. To właśnie tu, gdy gromadzi się cała wspólnota wierzących – Kościół – żeby sprawować święte misteria na Jego pamiątkę, jest obecny i udziela się sam Chrystus, nasza Pascha. W Eucharystii Chrystus oddaje swoje życie w bezkrwawej ofierze i zmartwychwstaje, aby uczestniczących w tej celebracji obdarzyć życiem. Jednocześnie zaprasza do uczestnictwa, to znaczy do współofiarnowania z Nim samych siebie¹⁷. „Jeżeli umarliśmy razem z Chrystusem, wierzymy, że z Nim również żyć będziemy, wiedząc, że Chrystus powstawszy z martwych już więcej nie umiera, śmierć nad Nim nie ma już władzy” (Rz 6,8-9). Dar odkupienia, oczyszczenia, uświęcenia, upodobnienia do Chrystusa jest w tym akcie liturgicznym aktualizowany i pełny. Uczestnictwo w Eucharystii jest pełnym uczestnictwem w misterium Chrystusa ze wszystkimi konsekwencjami, które to uczestnictwo niesie. Dlatego też sakrament Eucharystii jest określony jako źródło i szczyt życia chrześcijanina¹⁸. Przez uczestnictwo w tej boskiej uczcie wierzący razem z Chrystusem umierają i zmartwychwstają, zdążają poprzez dojrzewanie wiary do coraz pełniejszego i ostatecznego współistnienia z Chrystusem w chwale.

Sakramenty wtajemniczenia są udziałem w jednym misterium, które stopniowo jest odślaniane na drodze wiary i wtajemniczenia, aż do udziału w jego pełni. Człowiek przyjmując te sakramenty, wchodzi na drogę wiary współuczestnicząc w paschalnej drodze Chrystusa, co wiąże się ze zgodą na współumieranie z Chrystusem, aby razem z Nim mieć udział w życiu wiecznym¹⁹. W praktyce życia i procesie wtajemniczenia oznacza to przyjęcie nowego sposobu życia, nowej dynamiki, którą charakteryzuje św. Paweł w swoich listach. Człowiek paschalny, nowy człowiek, człowiek żyjący dynamiką paschalną to ten, który ma życie w Chrystusie: „Teraz zaś już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus.” (Ga 2,20). Nie pozostaje on jednak wolny od wpływu grzechu i pokus „starego” człowieka: „Albowiem wewnętrzny człowiek [we mnie] ma upodobanie zgodne z Prawem Bożym. W członkach zaś moich spostrzegam prawo inne, które toczy walkę z prawem mojego umysłu i podbija mnie w niewolę pod prawo grzechu” (Rz 7,23-24). Nowe życie w Chrystusie charakteryzuje się więc swoistym napięciem między życiem dla Chrystusa a naturalną skłonnością do grzechu, między doświadczeniem śmierci – grzechu a nieustanną możliwością wracania do Chrystusa, by z Nim współumierać i rodzić się do nowego życia. Taka dynamika nieustannego przechodzenia ze śmierci do życia jest naturalna dla chrześcijanina a gwarantem jej zwycięstwa jest przyłgnięcie do Chrystusa. W taką dynamikę wprowadzają *Obrzędy Chrześcijańskiego Wtajemniczenia Dorosłych*. Twierdzą, że człowiek odrodzony w chrzcie i zjednoczony z Chrystusem w Eucharystii w Duchu Świętym powinien żyć tak, jak to wyraził św. Paweł: „Choć nadal prowadzę życie w ciele, jednak obecne życie moje jest życiem wiary w Syna Bożego, który umiłował mnie i samego siebie wydał za mnie” (Ga 2, 20).

¹⁶ Tamże, s. 569.

¹⁷ Por. J. Janicki, *Misterium...*, dz. cyt., s. 246-248.

¹⁸ Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, 10.

¹⁹ Por. J. Janicki, *Misterium...*, dz. cyt., s. 236.

2. Dynamika paschalna w procesie wtajemniczenia

Droga wtajemniczenia chrześcijańskiego według *Obrzędów Chrześcijańskiego Wtajemniczenia Dorosłych* jest procesem, w którym człowiek poznaje Misterium Paschalne Chrystusa i spotyka Go osobiście. Dokonuje się to poprzez uczestnictwo w obrzędach, czyli doświadczenie spotkania z Odkupicielem w liturgii oraz towarzyszącą katechezą wyjaśniającą – wtajemniczącą, czyli mającą na celu ukazać tę rzeczywistość, która stała się udziałem człowieka poprzez liturgiczne uczestnictwo²⁰. Droga wtajemniczenia jest zatem drogą poznawania i doświadczenia Paschy Chrystusa, zarówno chwały zmartwychwstania jak i wysiłku drogi krzyżowej prowadzącej do zwycięstwa.

a) Dynamika paschalna istotą katechumenatu

Proces wtajemniczenia w chrześcijaństwo nie rozpoczyna się od katechetyczno-dogmatycznego pouczenia o doktrynie. Pierwszym akcentem jest wprowadzenie kandydatów w rzeczywistość wiary, która daje życie wieczne (OICA 75). Przyjęcie do katechumenatu zakłada zatem pierwszą paschę człowieka – przejście od wiary filozoficznej do łaski wiary. Przejście od poznania faktu istnienia Boga – możliwe do osiągnięcia na drodze poznania rozumowego – do uznania Boga za stwórcę i wejście z Nim w osobistą relację²¹. Inicjatorem tego spotkania jest zawsze Bóg, Stworzyciel i Odkupiciel, który czuwa nad człowiekiem i uprzedza go swoją łaską: „Bóg oświeca każdego człowieka przychodzącego na świat i przez dzieło stworzenia prowadzi go do poznania spraw niewidzialnych, by nauczył się wielbić swojego stwórcę” (OICA 76). Poznanie Boga jako tego, który jest i czuwa nad człowiekiem oraz odpowiedź na rozpoznane działanie Stwórcy, wprowadza w rzeczywistość Królestwa Niebieskiego. Obrzęd przyjęcia do katechumenatu ukazuje tę prawdę między innymi w modlitwie egzorcyzmu: „Panie odpędź złe duchy tchnieniem ust swoich, nakaż im odejść, bo przybliżyło się Twoje Królestwo” (OICA 79). Doświadczenie udziału w zwycięstwie Chrystusa jest pierwszym doświadczeniem człowieka na drodze wiary. W dokumencie bardzo mocno wybrzmiewa, że jest to dzieło Chrystusa: „Sam Chrystus umacnia Cię znakiem swojego Zwycięstwa” (OICA 83); „przyjmijcie krzyż znak miłości Chrystusa Jego zwycięstwa nad grzechem śmiercią i szatanem” (OICA 86); „ochraniaj mocą krzyża tych katechumenów”, „sam udzieliłeś życia swojemu ludowi” (OICA 87); „odnowieni Jego mocą (Chrystusa) dzięki Twojej łasce” (OICA 95). Pierwszym działającym jest Chrystus, człowiek poddaje się Jego działaniu, pozwala się prowadzić: „Sam Chrystus umacnia cię znakiem swojego zwycięstwa” (OICA 83). Chrystus uzdalnia człowieka do tego, aby mógł Go usłyszeć, ujrzeć Jego jasność, udzielać odpowiedzi na słyszane słowo, dźwigać słodkie brzemie krzyża (por OICA 85). *Obrzędów Chrześcijańskiego Wtajemniczenia Dorosłych* wyraźnie ukazują, już na samym początku drogi wiary, że dar Odkupienia i udział w życiu wiecznym jest łaską darmo daną. Drogą poznawania, rozwijania i otrzymywania pełni tego daru jest droga Ewangelii Chrystusa „(...) obecnie otwiera się przed wami droga Ewangelii, abyście zakładając fundamenty nowego życia, uznali żywego Boga, który rzeczywiście przemawia do ludzi. Postępując

²⁰ Por. A. Sielepin, *Współczesny katechumenat dorosłych w procesie formowania wiary*, „Przegląd Homiletyczny” 16(2012), s. 97-99.

²¹ Tamże, s. 89.

w światłości Chrystusa, zaufajcie Jego mądrości, a oddając Mu codziennie swoje życie, całym sercem w Niego wiercie. Taka jest droga wiary, którą Chrystus prowadzi was w miłości, abyście osiągnęli życie wieczne” (OICA 76).

Wejście na drogę Ewangelii jest poznawaniem spraw nadprzyrodzonych, którego celem jest upodobnienie do Chrystusa. Dokonuje się ono w pełni w sakramencie Ducha Świętego. Jednakże już na drodze do pełni łaski człowiek uczy się ukierunkowywać swoje życie na Chrystusa, poznając Jego myślenie i uczucia, które pragnie przyjąć za swoje²². Ten proces zakłada poznawanie prawdziwego oblicza życia duchowego, wejście w walkę między wartościami Ewangelii a wartościami, które proponuje świat. Już ten pierwszy etap kształtuje w katechumenach świadomość konieczności podejmowania walki duchowej, rezygnacji i wyrzeczenia ze względu na Chrystusa (OICA 101). Skuteczną pomocą w podejmowaniu pierwszych kroków w tej passze do życia Ewangelią są egzorcyzmy mniejsze i błogosławieństwa. Obok egzorcyzmów, które ogłaszają zwycięstwo Chrystusa nad szatańskimi działaniami, udzielane są błogosławieństwa, które mają wzmocnić siły na drodze Ewangelii. Bóg jest tym, który dodaje siły w poznawaniu świętych misterii, przygotowuje i uświęca, sprawia, by poznając i miłując Boga ochotnym i gorącym sercem, pełnili Bożą wolę, obdarza roztropnością i doskonałością, niezachwianą wiarą i głębokim poznaniem prawdy, daje wzrost w nocy (OICA 121 -123).

Natomiast modlitwa egzorcyzmów mniejszych w pierwszej kolejności ma na celu osłabić wpływ złego ducha. Jest ona skuteczną pomocą dla tych, którzy jeszcze nie mogą czerpać z sakramentalnego źródła. Treść modlitw ułożona jest tak, że na wpływ złego ducha, grzech czy słabość zawsze można znaleźć antidotum w łasce Bożej. Modlitwy te mają także na celu pouczenie katechumenów o sposobach działania złego ducha i doprowadzenie do osobistej refleksji prowadzącej do podjęcia świadomego wysiłku przezwyciężania jego zakusów. Skutkiem działania szatana jest grzech. Natomiast Bóg jest tym, który uwalnia od wpływów złego ducha, oddala i usuwa grzech, uwalnia od zła, objawia prawdziwe życie, umacnia wiarę, ożywia nadzieję, rozpala miłość i ducha pobożności, cierpliwości, opanowania i czystości, pokoju, otwiera serca na zrozumienie Ewangelii, czyni synami światłości, pobudza do dawania świadectwa o prawdzie i pełnienia czynów miłości (OICA 113-115). W modlitwach tych da się zauważyć, że odpowiedzią na chaos zła i kłamstwa szatana jest prawda Ewangelii i Boży porządek miłości. Odpowiedzią Boga na grzeszną żądzę i chciwość zmysłowości i pychy jest łaska życia błogosławieństwami – na wzór Chrystusa – to jest droga do Królestwa i miłosierdzia (OICA 116). To świadome zmaganie przeżywane z Chrystusem staje się przestrzenią partycypacji w Jego zwycięstwie.

Obrzędy bardzo wyraźnie ukazują, że celem katechumenatu nie jest dojście do perfekcji czy doskonałości moralnej, ale kształtowanie duszy i serca oraz dochodzenie do dojrzałości w wierze (OICA 134). Chodzi przede wszystkim o życie kształtowane według Ewangelii, patrzenie i przeżywanie walki duchowej z perspektywy zwycięstwa Chrystusa, z perspektywy wiary i życia wiecznego (OICA 76). To pierwsze doświadczenie uczestnictwa w zwycięstwie Chrystusa oraz nowej nadziei, która rodzi się w człowieku po spotkaniu z żyjącym Bogiem, znajduje swoje odzwierciedlenie w postawie wiernego słuchania słowa Bożego, zachowywania przyjętego słowa i włączenia w braterską wspólnotę (OICA 144). To w tych przestrzeniach życia widać, czy katechumeni współpracują z Chrystusem i poddają się Jego przemieniającej mocy i czy weszli na drogę paschy.

²² Por. A. Jastrzębski, *Sakramenty wtajemniczenia...*, dz. cyt., s. 77-79.

b) Okres oczyszczenia i oświecenia

Katechumeni, którzy otworzyli się na dar Boży, przejawiają cechy dojrzałości w wierze i trwają w pragnieniu przyjęcia sakramentów, na początku Wielkiego Postu powoływani są, aby w najbliższe święta paschalne przyjąć chrzest, bierzmowanie i pierwszą Komunię Świętą (por OICA 146). Obrzęd wybrania otwiera przed nimi kolejny etap wtajemniczenia – przygotowanie bliższe. Jest to czas poznawania Chrystusa, Odkupiciela świata i każdego człowieka, czas jeszcze ściślejszej współpracy z łaską. Przygotowanie to wpisane jest w okres Wielkiego Postu, aby mianem „wybranych” wspólnie z całą wspólnotą Kościoła mogli dojść do łask paschalnych (OICA 148), kulminacyjnego momentu celebrowania wiary, jaki stanowi Wigilia Paschalna²³.

Czas oczyszczenia i oświecenia uświadamia, że podjęte wysiłki i nawrócenie nie przynoszą wolności i odkupienia, że jest ono możliwe jedynie w Chrystusie poprzez sakramentalne zjednoczenie z Nim. Cały Kościół modli się za wybranych, aby nie osłabli w drodze, „aby zostali przez Boga przyjęci do ludu nowego przymierza i stając się dziećmi obietnicy osiągnęli to czego nie mogli osiągnąć mocą sił przyrodzonych” (OICA 149). Jest to czas, w którym dopełnia się duchowe i katechizacyjne przygotowanie wybranych (OICA 153).

Evangeliczne perykopy o spotkaniu Chrystusa z Samarytanką, niewidomym od urodzenia i Łazarzem – czytane w czasie skrutyniów – stanowią dla „wybranych” szczególne zaproszenie do spotkania ze Zbawicielem. Są one swoistym wejściem w dynamikę paschalną. Dobra Nowina o zbawieniu zawarta w tych fragmentach stanowi właściwy kontekst do poznawania i konfrontowania się z grzechem osobistym oraz jest przestrzenią rodzenia się coraz głębszego pragnienia oczyszczenia z grzechów, które możliwe jest w Chrystusie (OICA 157). W obrzędach tych słowa Ewangelii ukazują Chrystusa i spotkanie z Nim jako jedyną skuteczną drogę do oczyszczenia, prawdy i pełni życia.

Pierwsze skrutynium (J 4,1-26) jest przestrzenią do spotkania z Chrystusem Odkupicielem tym, który uwalnia od słabości, przywraca zdrowie, nasycza pragnących, udziela pokoju. Mocą Jego Imienia dokonuje się zwycięstwo nad złym duchem (OICA 164). Wybrani, patrząc jak pełne miłości spotkanie z Chrystusem staje się dla Samarytanki bezpiecznym miejscem do odkrycia prawdy o własnych ranach, grzeszności i najgłębszych pragnieniach, zaproszeni są do takiego stanięcia w prawdzie przed Odkupicielem jak owa kobieta. Jest to moment, w którym ukazany jest dwutakt drogi paschalnej. Z jednej strony „wybrani” uświadamiają sobie swoje grzechy, słabości, rany, pragnienia. Z drugiej dzieje się to w obecności Chrystusa, który ma moc przebaczenia i oczyszczenia, który jest odpowiedzią i lekarstwem na rany i pragnienia człowieka. Wyraża to modlitwa nad wybranymi w czasie tego skrutynium: „Panie Jezu Ty jesteś źródłem, którego wybrani pragną i nauczycielem, którego poszukują. Tylko Ty jesteś święty, dlatego wobec Ciebie nie odważają się powiedzieć, że są niewinni. Ufnie otwierają swoje serca wyznając grzechy i odsłaniają ukryte rany. Z miłością zatem uwolnij ich od słabości przywróć zdrowie chorym nasycić pragnących i udziel pokoju.” (OICA 164).

Tło drugiego spotkania z Chrystusem stanowi ewangeliczna perykopa o niewidomym od urodzenia (J 9,1-41). Wybrani poznają Chrystusa jako światłość. Chrystus, przywracając wzrok niewidomemu od urodzenia ukazuje, że słabość, niewiedza, grzech, dzięki obecności Chrystusa mogą stać się miejscem objawienia Bożej chwały. Chrystus w tym ewangelicznym spotkaniu zarówno z niewidomym od urodzenia, jak również w spotkaniu liturgicznym z „wybranymi” jest

²³ Por. A. Sielepin, *Współczesny katechumenat...*, dz. cyt., s. 92-93.

tym, który pozwala zobaczyć światło prawdy i przewyższając – w człowieku, który otwiera się na dialog z Nim – zaślepiające złudzenia, uwalnia spod jarzma ojca kłamstwa, daje jasność widzenia, utwierdza w prawdzie (OICA 170). Ewangelia ta ukazuje również sytuację „wybranych” – dzięki Ewangelii i spotkaniu z Panem otworzyła się przed nimi droga prawdy, mądrości krzyża, życia duchowego w sprawiedliwości i świętości, droga prawdziwej wolności w Chrystusie (OICA 170). Chrystus jest tym, który prowadzi w tej drodze prawdy, „aby (wybrani) korzystając z radości Twego światła, jak niewidomy, który niegdyś odzyskał jasność widzenia, okazali się silnymi i odważnymi świadkami wiary” (OICA 171).

Ostatnie, trzecie skrutynium wprost wskazuje na sakramentalne źródło jako miejsce spotkania z Chrystusem, który jest życiem i Zmartwychwstaniem. Tym samym wskazuje na spotkanie z Chrystusem, które jest źródłem dynamiki paschalnej w życiu człowieka. W tym obrzędzie czytana jest Ewangelia o wskrzeszeniu Łazarza (J 11,1-45). W modlitwie nad „wybranymi” znajduje się prośba, aby ci, których Bóg wybrał, dzięki łasce sakramentalnej zjednoczeni z Chrystusem w tajemnicy Jego Śmierci i Zmartwychwstania „mogli przewyżżyć gorzki los śmierci” (OICA 177), umocnili się w nadziei na życie wieczne, odwrócili się od grzechu, który niszczy życie, aby nadchodzące uroczystości paschalne utwierdziły w nich nadzieję zmartwychwstania z Chrystusem. (por. OICA 177). Wybrani, którzy do tej pory podejmowali walkę z grzechem i królestwem śmierci mają od Chrystusa zmartwychwstałego otrzymać nowe życie (por. OICA 178). Jak przyjście Chrystusa do Łazarza w Ewangelii przywraca życie umarłemu i wyprowadza go ze śmierci, tak też przyjście Chrystusa do „wybranych” w sakramentach wtajemniczenia będzie spotkaniem uwalniającym od śmierci grzechu i dającym udział w Jego Zmartwychwstaniu. Skrutynium to wprowadza w nadzieję uczestnictwa w wierze i miłości w chwale Chrystusowego Zmartwychwstania (por. OICA 178). W modlitwach w czasie tego obrzędu również bardzo mocno wybrzmiewa aspekt zwycięskiej mocy Chrystusa, w której wybrani otrzymają pełny udział poprzez udział w misterium chrztu, bierzmowania i Eucharystii. Już teraz na tym ostatnim etapie drogi wtajemniczenia partycypują w Chrystusowym zwycięstwie, aby dzięki łasce sakramentów mogli przewyżżyć śmierć (OICA 177).

Przywilejem nowego stanu dzieci Bożych będzie możliwość nazywania Boga Ojcem, co wyrażane jest w słowach modlitwy *Ojcze nasz* oraz trwanie we wspólnocie przez wspólne wyznawanie wiary. Dlatego też obrzędy przekazania tych dwóch modlitw mają miejsce w okresie oczyszczenia i oświecenia. W modlitwie oddania symbolu wiary ukazana jest droga paschalna nowego człowieka. Wypowiedzenie *Credo* jest jednoznaczłą deklaracją ze strony wybranych, że poznali zamiary miłości Boga i tajemnic życia Jezusa, że wiara wyznana ustami jest przez nich przejęta sercem i będzie wyrażana poprzez pełnienie woli Bożej w życiu (OICA 198).

c) Przyjęcie sakramentów wtajemniczenia i okres mistagogii

Przyjęcie sakramentów wtajemniczenia jest spełnieniem tej nadziei, która była podtrzymywana od momentu przyjęcia do katechumenatu. Chrzest, bierzmowanie i Eucharystia są pełnym zjednoczeniem i wejściem w misterium Chrystusa. Celebracja tych sakramentów pozwala doświadczyć Boga, który rozpoczął dzieło zbawienia i doprowadził je do spełnienia zarówno w całej historii (por. OICA 215), jak również w tych konkretnych ludziach: „Bóg, który ich powołał i doprowadził do tej godziny, obdarzy ich światłem i mocą, aby całym sercem

złączyli się z Chrystusem i wyznali wiarę Kościoła. Niech im da nowe życie w Duchu Świętym” (OICA 213). Bóg jest aktywny w tej celebracji: odradza człowieka (OICA 224), odpuszcza grzechy (OICA 224), włącza do ludu (OICA 224), posyła Ducha (OICA 229), daje światło (OICA 226), upodabnia do Chrystusa (OICA 225). Zadaniem człowieka jest przyjmowanie tego, co Bóg udziela, potwierdzenie wyboru Chrystusa i wyrzeknięcia się zła, w którym ćwiczył się przez cały okres wtajemniczenia (OICA 217). Uczestnictwo w sakramentach jest doświadczeniem pełnego wejścia w śmierć i udział w Zmartwychwstaniu Chrystusa. Ta dynamika, którą do tej pory katechumeni, a potem „wybrani” poznawali i starali się wprowadzać w życie staje się ich udziałem, przechodzą z Chrystusem ze śmierci do życia, stają się nowym stworzeniem w Chrystusie. W ten sposób w ich życiu dokonuje się pascha. Wówczas to życie jest życiem odkupionych, usprawiedliwionych mających zadatek przyszłej chwały. Perspektywa człowieka odkupionego staje się ich perspektywą. Walka, którą do tej pory podejmowali staje się zwycięską walką na mocy zjednoczenia z Chrystusem. Oświeceni Duchem Świętym rozumieją więcej i bardziej – jak Apostołowie w dniu Pięćdziesiątnicy²⁴.

Z obdarowania tego wypływa zobowiązanie, wysiłek, aby te dary zachować aż do spotkania przy końcu ziemskiej wędrówki. Przykładem takiego przesłania są słowa obrzędu na temat białej szaty: zachowajcie ją nieskalną aż na sąd naszego Pana Jezusa Chrystusa (OICA 225); postępujcie nieustannie jak dzieci światłości, trwajcie w wierze (OICA 226). Moment przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego, chociaż jest kulminacyjnym momentem wielomiesięcznego lub wieloletniego przygotowania, nie stanowi jednak końca drogi, ale jest nowym początkiem. Przed nowo ochrzczoneymi otwiera się ostatni już etap pogłębionego wtajemniczenia czas mistagogii, sakramentalna droga wiary. Mogą nieustannie karmić się ciałem Chrystusa w sakramencie ołtarza, żeby nie osłabnąć w drodze i gdy zajdzie potrzeba wracać do świętości i źródła chrzcielnego w sakramencie pokuty i pojednania. Jest to czas, aby zacząć żyć dynamiką paschalną w pełni mocy. W tym ostatnim etapie jest miejsce, aby neofici otrzymali pełne pouczenie o misteriach, w których uczestniczyli. Uzdolnieni darami Ducha Świętego, mogą pełniej zrozumieć Ewangelię Chrystusa i wyrażenia, których stali się uczestnikami. Dlatego czas mistagogii jest uprzywilejowanym czasem na pogłębioną katechezę²⁵.

3. Dynamika paschalna katechumenatu inspiracją dla formacji chrześcijańskiej

Analiza *Obrzędów Chrześcijańskiego Wtajemniczenia Dorosłych* wyraźnie ukazuje, że jednym z istotnych aspektów wiary jest wejście na drogę paschalną Chrystusa. Chodzi tu zwłaszcza o odkrycie i doświadczenie daru odkupienia jako osobistego wejścia w relację z Chrystusem. Chociaż wymiar paschalny jest jednym z wielu aspektów, w który wtajemnicza droga katechumenatu, to jednak ten jeden wymiar może dostarczyć wielu inspiracji do katechezy parafialnej jako drogi formacji dla członków wspólnoty Kościoła.

Droga wtajemniczenia zakłada zatem świadome i osobiste wejście w relację z Chrystusem i poznawanie Go jako Odkupiciela. Doświadczenie współuczestnictwa w Chrystusowym zwycięstwie dar nowego życia w Duchu Świętym zjednoczenie z Chrystusem dokonuje się w Noc Paschalną poprzez przyjęcie

²⁴ Por. Franciszek, *Desiderio...*, dz. cyt., 11.

²⁵ Por. A. Sielepin, *Współczesny katechumenat...*, dz. cyt., s. 97-98.

sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Księga obrzędów bardzo mocno akcentuje i zwraca uwagę na centrum liturgicznej celebracji Paschy Chrystusa, którym jest Triduum Paschalne i Wigilia Paschalna. Wydarzenia te są momentem, kiedy proces wtajemniczenia osiąga swój szczyt jak również stanowią początek życia w Chrystusie, a dla wszystkich ochrzczonych jest to przestrzeń powrotu do łaski chrztu. W tej celebracji drzemie ogromny potencjał katechetyczny i formacyjny, który można wykorzystać do prowadzenia duszpasterstwa parafialnego. Również inne wydarzenia roku liturgicznego, odsłaniające tajemnice z życia Chrystusa, stanowią dobry kontekst, żeby przez katechezę wtajemniczającą coraz pełniej i głębiej, odsłaniać misterium paschalne Chrystusa, aktualizowane w życiu człowieka i liturgii Kościoła²⁶.

Osobiste poznanie i sakramentalne wejście w relację z Chrystusem, wiąże się z coraz bardziej świadomym i głębokim wchodzeniem na drogę paschalną, na której człowiek zgadza się umierać wraz z Chrystusem, aby wraz z Nim mieć uczestnictwo w Zmartwychwstaniu²⁷. W tę nadzieję i perspektywę nowego życia stopniowo wprowadza cały proces wtajemniczenia na każdym etapie drogi, która zakłada liturgiczne, obrzędowe uczestnictwo i partycypację w wydarzeniach paschalnych oraz towarzyszącą katechezę wyjaśniającą. Zauważyć tu można inną niż tradycyjna metoda katechezy stosowana w duszpasterstwie parafialnym. Katecheza mistagogiczna, wtajemniczająca zakłada dwutakt liturgii i katechezy²⁸. Pouczenie katechetyczne dostarcza wiedzy, pozwala rozumieć znaki i gesty liturgiczne, które wskazują wydarzenia, w których człowiek w liturgii staje się uczestnikiem. Uczestnictwo w liturgii poprzez otrzymane pouczenie staje się bardziej zrozumiałe i świadome, a tym samym otwarte na osobiste doświadczenie spotkania z obecnym i działającym w sakramentach Panem. Poznanie i rozumienie znaków i gestów liturgicznych ukazujących głębię wydarzeń paschalnych ze swej natury domaga się odpowiedzi ze strony człowieka, co prowadzi do świadomego sakramentalnego wejścia na drogę wiary z Chrystusem. Ta metoda z powodzeniem może być stosowana jako model katechezy parafialnej, mającej na celu odnowienie życia wiarą poprzez przybliżanie znaczenia gestów i znaków sakramentalnych, w których uczestniczą parafianie.

Na pierwszy plan drogi wtajemniczenia wysuwa się obdarowanie i udzielenie człowiekowi łaski wiary, przez którą osiąga życie wieczne. Perspektywa posiadania życia wiecznego w procesie budowania wiary stanowi horyzont poznawania grzechu i podejmowania wysiłku związanego z walką duchową, czyli świadomego wejścia na drogę krzyża. Proces wtajemniczenia bardzo wyraźnie odsłania prawdę, że gwarantem wolności i pełni życia jest spotkanie z Chrystusem i pójście za Nim drogą Ewangelii. Wraz z procesem wtajemniczenia doświadczenie mocy Chrystusa i katechetyczne pouczenie prowadzą do coraz dojrzałszej wiary, bardziej świadomego i ufego pójścia za Chrystusem – Odkupicielem, aż do zjednoczenia i pełnego uczestnictwa w misterium paschalnym w sakramentach chrztu, bierzmowania i Eucharystii. W tej celebracji misterii paschalnych, do której prowadzi cały proces wtajemniczenia, Chrystus przeprowadza człowieka ze śmierci do życia, udzielając łaski usprawiedliwienia, odkupienia i zjednoczenia. Jest to kolejny aspekt, który odsłania przed duszpasterzami księgą obrzędów wtajemniczenia, będący inspiracją do powrotu do łaski chrztu, odkrywania tożsamości chrzcielnej i czerpania z tych odkryć nowego dynamizmu życia z Chrystusem.

²⁶ Tamże, s. 92-93.

²⁷ Por. J. Janicki, *Misterium...*, dz. cyt., s. 236-237.

²⁸ A. Sielepin, *Współczesny katechumenat...*, dz. cyt., s. 97-99.

Droga Ewangelii jako droga dojrzewania w wierze, prowadząca do ufego powierzenia się Panu w sakramentach wtajemniczenia, stanowić może kolejną inspirację dla katechezy parafialnej. Według obrzędów, droga Ewangelii stanowi przestrzeń poznawania Chrystusa, ukazywania prawdy o Bogu przychodzącym do człowieka w Chrystusie, który z miłością pochyla się nad każdym, kto do Niego przychodzi. To spotkanie z Chrystusem uzdrawiającym, które obecne jest już na kartach Ewangelii dokonuje się w sakramentalnym spotkaniu zwłaszcza w Eucharystii i pokucie. Więcej, droga Ewangelii jest otwieraniem się na Ducha Świętego, który prowadzi do coraz pełniejszego odkrywania dróg Pana i upodobnienia do Niego²⁹. Można zauważyć, że Ewangelia stanowi także kontekst do weryfikacji życia i może stać się miejscem rozpoznania tych przestrzeni w człowieku, które jeszcze nie zostały poddane pełnemu miłości i uzdrawiającemu spojrzeniu Chrystusa. Tak rozumiana droga Ewangelii może stać się modelem głoszenia Słowa we wspólnocie parafialnej stanowiąc przestrzeń refleksji i spotkania z miłującym Panem i Odkupicielem. Zauważyć tu można położenie akcentu na osobisty i relacyjny wymiar katechizacji obecny w całym procesie wtajemniczenia.

Nowe życie, które człowiek otrzymuje w chrzcie nie jest rzeczywistością ostateczną. Jest to dynamizm, który domaga się nieustannego odnawiania i pogłębiania, aby dojść do pełni, której zadatek już człowiek posiada przez sakramentalne zjednoczenie z Chrystusem³⁰. Droga rozwoju jest drogą z Chrystusem, a więc jest drogą paschalną. Formacja katechumenalna ma na celu wprowadzić człowieka w tę paschalną dynamikę życia chrześcijańskiego, przechodzenia ze śmierci do życia mocą paschy Chrystusa. Ukazanie bogactwa łaski, jakim są sakramenty wtajemniczenia oraz ich nadprzyrodzonych skutków dla życia człowieka, może stanowić dobrą podstawę do odnowienia i poznania chrzcielnej dynamizmu. Jednocześnie uświadamiając, że domaga się ono ze strony człowieka nieustannego pogłębiania. W praktyce życia wymiar ten związany jest z podejmowaniem wysiłku pracy nad sobą. Właściwym kontekstem tej pracy, tak jak przedstawia to proces wtajemniczenia, jest współpraca z Chrystusem. On jest gwarantem sukcesu podejmowanego wysiłku. Jest to droga świadomego wchodzenia w życie dynamiką paschalną. Głęboka i osobista wiara w Chrystusa Odkupiciela stanowi fundament decyzji, aby umierać dla grzechu i żyć w Chrystusie. Swoje odzwierciedlenie znajduje w życiu sakramentalnym zwłaszcza na drodze Eucharystii oraz sakramentu pokuty i pojednania. To ten dwutakt stanowi właściwy rytm życia dynamiką paschalną. To w ten dwutakt wprowadza droga katechumenatu poprzez obrzędy egzorcyzmów mniejszych i błogosławieństw, w których ukazuje zwycięską moc Chrystusa.

Analiza tekstów obrzędów jasno wskazuje, że jednym z istotnych wymiarów życia człowieka jest wiara i osobista więź z Chrystusem – Odkupicielem. Życie chrześcijańskie charakteryzujące się świadomym wejściem w przestrzeń męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa, w przestrzeń Jego paschy, by razem z Nim umierając, powstawać do życia. Obejmuje ono kilka aspektów. Pierwszy to życie w świadomości bycia odkupionym, czyli udziale w zwycięstwie Chrystusa nad złem i grzechem. Drugi to darmowość tego daru. Trzecim aspektem jest droga Ewangelii, czyli poznawania przemieniającej obecności Chrystusa oraz Jego zwycięskiej mocy nad złem. Na tej drodze dokonuje się stopniowe przechodzenie od ogólnych prawd wiary przyjmowanych przez człowieka do osobistego wewnętrznego poznania Chrystusa – Odkupiciela i zaufania mu. Kolejnym aspektem jest świadome wejście w życie dynamiką paschalną, czyli

²⁹ Por. A. Jastrzębski, *Sakramenty wtajemniczenia...*, dz. cyt., s. 77-79.

³⁰ Por. A. Sielepin, *Paschalny tryptyk...*, dz. cyt., s. 561-566.

podejmowanie wysiłku kroczenia za Chrystusem, poddawanie się Jego zwycięskiej mocy i nieustannego nawracania – metanoi. Droga wiary i droga nawrócenia w świetle *Obrzędów Chrześcijańskiego Wtajemniczenia Dorosłych* ukazywana jest jako żywe spotkanie z Panem, w którym człowiek oświecony i obdarowany łaską staje się uczniem Chrystusa. Tak budowana tożsamość chrzcielna jest oparta o żywe doświadczenie spotkania ze Zmartwychwstałym. Stanowi ona źródło wiary i siły, żeby iść za Chrystusem dokonując życiowych wyborów ze względu na Niego. Poddawać się Jego przemieniającej obecności. Tak ujęte i poprowadzone wtajemniczenie osób dorosłych stanowi proces świadomego wchodzenia na drogę wiary, ukazując jej istotę oraz dając udział w zbawczej mocy Chrystusa osiąganey na zwycięskiej drodze krzyża³¹. Dostarcza jednocześnie źródeł i metod, aby drogę tę kontynuować i pogłębiać na drodze sakramentalnej aż do jej wypełnienia w spotkaniu z Chrystusem na końcu życia.

Zakończenie

Droga katechumenatu, ukazując istotę życia z Chrystusem, dostarcza wielu inspiracji do prowadzenia i tworzenia programów formacyjnych dla formacji chrześcijańskiej. Stanowi ona bowiem obszerne źródło inspiracji do odnowienia i ożywienia relacji z Chrystusem. Dostarcza wielu tematów wartych podjęcia na drodze odkrywania i pogłębiania życia wiarą. Zawiera również wiele skutecznych sposobów i metod formacyjnych, które mogą inspirować w prowadzeniu duszpasterstwa i katechezy parafialnej. Formacji, która nie będzie ograniczała się do moralnego pouczenia czy okazjonalnego angażowania w wolontariat na rzecz ubogich, ale będzie miejscem i przestrzenią spotkania ze Zmartwychwstałym Panem. Będzie miejscem inspirującym do rozwijania i pogłębiania osobistej relacji z Chrystusem, odkrywania i doświadczania nowego życia w Chrystusie. Stanie się miejscem nowego dynamizmu wiary, wiary paschalnej, żywej, nieustannie pogłębianej.

Bibliografia

- Franciszek, *Desiderio desideravi*, Watykan, 29 czerwca 2022 r.
- Janicki J., *Misterium paschalne Chrystusa centralnym wydarzeniem życia Kościoła*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 2022, nr 49(4).
- Janicki J., *Wtajemniczenie chrześcijańskie*, w: *Słownik teologiczny*, red. A. Zuberbier, Katowice 1998.
- Jastrzębski A., *Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego jako egzystencjalny przełom w życiu człowieka*, „Roczniki Teologiczne” 2015, nr 5.
- Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Ordo Initiationis Christianae Adultorum* („Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych”. *Dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*), Katowice 2020.
- Kudasiewicz J., Czerwik S., Szafranowski E. (red), *Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego*, Warszawa 1981.
- Kurzydło D., *Miejsce katechezy dorosłych w nowej ewangelizacji*, „Studia Katechetyczne” 2014, nr 10.
- Sielepin A., *Paschalny tryptyk chrześcijańskiej inicjacji*, „Analecta Cracoviensia” 2001, nr 33.
- Sielepin A., *Współczesny katechumenat dorosłych w procesie formowania wiary*, „Przegląd Homiletyczny” 2012, nr 16.
- Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, Watykan, 4 grudnia 1963 r.
- Świerżawski W., *Dynamiczna pamiątka Pana*, Kraków 2022.

³¹ Por. tenże, *Współczesny katechumenat...*, dz. cyt., s. 98-99.

Katechumenalna dynamika paschalna inspiracją dla odnowy katechezy parafialnej w Polsce

Streszczenie

Istnieje potrzeba nowego spojrzenia w katechezie na sytuację współczesnego człowieka, który często jest ochrzczony, uczestniczy w sakramentach, ale nie jest wtajemniczony w wiarę. Jako źródło inspiracji ukazywana jest droga katechumenatu. Artykuł skupia się na jednym z istotnych faktów na drodze wiary, jakim jest Misterium Paschalne Chrystusa oraz wypływająca z niego dynamika paschalna jako właściwa dynamika życia chrześcijańskiego. Poprzez analizę Obrzędów chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych ukazane jest zostało, jak katechumeni są wtajemniczani w paschalny aspekt wiary – zarówno w doświadczenie udziału w Zwycięstwie Chrystusa jak i w paschalną dynamikę życia. Poprzez drogę katechumenatu, człowiek poznaje i doświadcza zbawczej mocy Zbawiciela. Zwrócona jest została uwaga, że kulminacyjnym, chociaż nie ostatnim, punktem tej formacji jest przyjęcie sakramentów, czyli pełne uczestnictwo w Misterium Paschalnym Chrystusa, a konsekwencją nowa dynamika życia – dynamika paschalna. Przeprowadzona analiza wykazuje, że droga katechumenatu jest inspiracją dla formacji chrześcijańskiej we wspólnocie parafialnej, gdzie następuje ożywienie wiary i wprowadzenie w żywą relację z Chrystusem.

Słowa klucze: katecheza parafialna, dynamika paschalna, Misterium Paschalne, katechumenat, formacja chrześcijańska, sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego, wtajemniczenie

S. mgr Anna Kotyra CHR – absolwentka filozofii na KUL i teologii na UPJPII w Krakowie. Siostra ze Zgromadzenia św. Jadwigi Królowej Służebnic Chrystusa Obecnego. Posiada wieloletnie doświadczenie towarzyszenia osobom dorosłym i dzieciom w wieku szkolnym w drodze wtajemniczenia chrześcijańskiego w ośrodkach w Krakowie i Sandomierzu. Obecnie katechistka w Archidiecezjalnym Ośrodku Katechumenalnym w Szczecinie.